DEVRİMCİ ANTİKAPİTALİST HAFTALIK GAZETE

sosyalist işçi

Dijital sayı
11 Mayıs 2021
sosyalistisci.org

27

YOLSUZLUK, MAFYA, YOKSULLUK HER YERDE

ÇÜRÜMENİN TEDAVİSİ BİRLEŞİK MÜCADELE!

Bir mafya liderinin çektiği videolar bazı cinayetleri, devletin derinlerindeki bazı olayları ve siyasetteki kirlenmeyi gözler önüne serdi. Uzun zamandır sözünü ettiğimiz "çürüme" bu çürümenin sorumlularından birisi tarafından kanıtlarıyla ortaya döküldü. Artık herkes görebilir. AKP, 3 Y (yasaklar-yolsuzluk-yoksulluk) ile mücadele edeceğiz diye işe başlamış ve yeni bir Türkiye'nin kurulduğunu duyurmuştu. Yeni diye karşımıza çıkan ise berbat bir çürüme kokusuyla, eski Türkiye'nin bir dizi öğesi. Gelişmeler çürümeyi giderecek olanının da, yeni bir dünyayı kuracak olanın da kendi özgürlüğü ve tüm ezilenlerin hakları için harekete geçecek işçi hareketi olduğunu gösteriyor. (Sayfa 3)

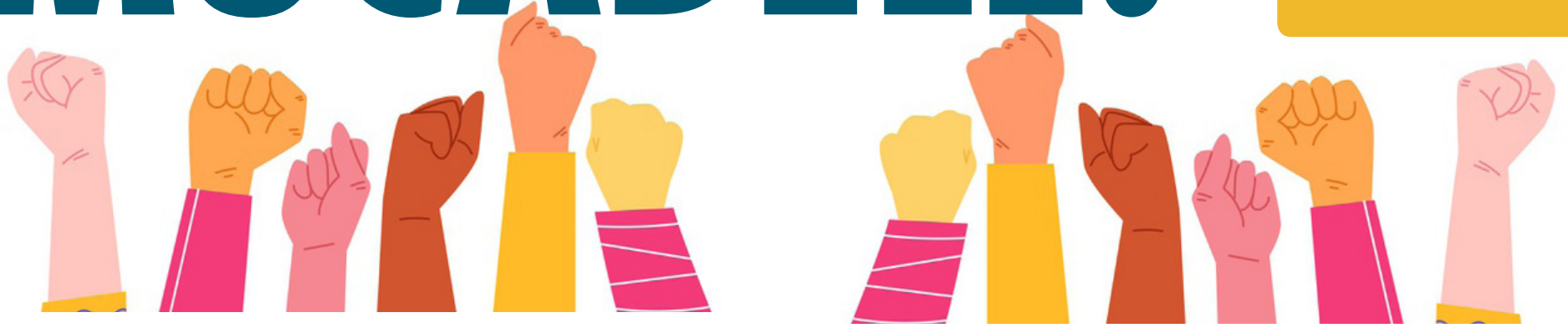

YÖNETEMİYORLAR!
TUNA EMREN - FARUK SEVİM
sayfa 6-7

VARŞOVA GETTOSU DİRENİŞİ: ASLA PES ETME
MELİKE KARAOSMANOĞLU
sayfa 8

KADIN GREVİ TARTIŞMALARINA BİR NOT
MELTEM ORAL
sayfa 11

sosyalist işçi diyor ki

HDP NEDEN HEDEFTE?

İktidar, 2014 yılının sonlarından beri HDP'ye karşı amansız bir saldırı uyguluyor. Çözüm Süreci günlerinde iktidarın düzenli olarak görüştüğü HDP, sürecin sonlanmasıyla beraber devlet açısından ana hedef haline getirildi. Bugün karşımızda duran iktidar ittifakının temelleri de o günlerde atıldı.

Yerli milli ittifak

7 Haziran 2015 seçimlerinde HDP büyük bir başarı kazandı ve mecliste üçüncü parti haline geldi. Bu başarının arkasında yatan temel dinamik Çözüm Süreci'ydi hiç kuşkusuz. Silahlı çatışmaların son bulması, Kürt sorununda akla gelebilecek her sorunun tartışılmaya başlanması, siyasal alanın güçlenmesine, demokratik öğelerin hakimiyet kurmasına neden olmuştu. Siyasal çözüm, geniş kapsamlı siyasal tartışmalar, kalıcı bir barış sürecinin ilk adımlarının atıldığı yönündeki güçlü umutlarla birleşmişti. HDP, bu dönemde barış savunucuları için temel bir platform haline gelmişti. Çatışmasızlıkla geçen her gün, siyasi alanda barışı savunanların önüne sayısız fırsat çıkarmış ve HDP klasik Kürt partilerinin seçmen çekirdeğini aşmış, kelimenin tam anlamıyla çözüm umudunun adresi haline gelmişti.

HDP'nin seçim başarısı, Suriye'de Kürtlerin çok geniş bir alanı kontrol etmeye başlaması ve AKP'nin ilk kez bir seçimde tek başına hükümet kuracak çoğunluğu kaybetmesi; devlet açısından beka kaygısı anlatımıyla AKP açısından beka kaygısı anlatımının ortaya çıkmasına ve örtüşmesine zemin yarattı.

Bu beka kaygısı anlatımı bir devlet ittifakının çimentosu oldu. Bu ittifakın popüler ideolojisi ise "yerli-milli olmak" vurgusu etrafında örüldü.

Bu yüzden yerlilik ve millilik, aynı anda Suriye'de Kürtlerin kontrol ettiği alanlara müdahale, HDP'yi siyasal alandan saf dışı etmek için müdahale ve bir devlet ittifakının şekillenmesi için müdahaleyle el ele gitti. Bu alanlarda atılan her bir adım, mevcut iktidar ittifakının örgütlenmesi için atılan adımlar olarak görülmelidir. Burada, dış politikada radikal makas değişikliğiyle iç politikada yaşanan sert değişiklik elele gitti.

7 Haziran seçimlerinin ardından cumhurbaşkanının hükümet kurma görevini CHP'ye vermemesiyle gündeme gelen 2015 Kasım seçim süreci, HDP'ye hayatın dar edildiği bir kampanyaya dönüştü. 7 Haziran seçimlerinden iki gün önce, HDP Diyarbakır seçim mitingine bombalı saldırı oldu. Bu saldırı büyük bir şiddet sarmalı halini aldı ve HDP binalarına, üyelerine ve taraftarlarına yönelik 400'den fazla saldırı gerçekleşti. HDP genel merkezinin yakılmasından 10 Ekim 2015'te barış mitinginde HDP kortejine düzenlenen saldırıya kadar aralıksız uygulanan şiddet eylemleri HDP'nin politika dışına itilmeye çalışılması ve terörle işbirliği yapmakla suçlanmasıyla paralel ilerledi.

HDP'nin etki gücü

Bu süreç ne kadar yıpratmış olursa olsun HDP 2015 Kasım seçimlerinde ve ardından gerçekleşen her seçimde başarı kazandı, yüzde 10'luk seçim barajını aşmayı başardı. Yerel seçimlerde Kürt illerinde büyük başarılar kazanmayı sürdürdü. Devlet HDP'ye yönelik baskılarını artırırken ve bu baskılara eşlik eden bir iktidar koalisyonu şekillenirken HDP, parti olarak yıpransa da oy desteğinde devletin yaşanacağını umduğu gerileme yaşanmadı.

15 Temmuz darbesinin ardından OHAL kararları, Kürt siyasi hareketi ve aktivistleri üzerinde özel bir baskı biçimi olarak uygulandı. Kayyum politikaları devreye girdi, belediye başkanları ve Selahattin Demirtaş'ın da aralarında olduğu onlarca Kürt siyasetçi tutuklandı.

Ama yine de HDP ayakta durdu.

15 Temmuz darbesinin ardından, yargı daha seri bir şekilde siyasetin kontrolü altına girdikçe, "Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi"yle birlikte yargı-siyaset ilişkisi derinleştikçe HDP'ye yönelik baskılar hem artmaya hem de garip bir biçim almaya başladı.

Gariplik, Kobanê davası gibi davaların yıllar sonra yeniden gündeme gelmesinde, HDP'ye açılan kapatma davasında, kapatma davasının iddianamesinin Anayasa Mahkemesi tarafından reddedilmesine neden olacak kadar parti metni gibi yazılmasında görülür olmaya başladı.

Son iki yıldır HDP'ye yönelik baskıların, zorlama hukuksal suçlamaların yöneltilmesinin nedeni ise hükumet sisteminin yaşadığı kriz. Covid-19 bu krizi derinleştirdi, daha görünür kıldı. Bu krize giderek bir yönetememe krizi eşlik etti. Pandeminin, ekonominin ve devlet yönetiminin her alanında kriz yaşayan ve halk tarafından her geçen gün daha da başarısız görülen iktidar, bir azınlık durumuna geriledi. Seçimlerde Kürtlerin oyları, HDP'nin hemen hemen blok olarak duran yüzde 10'u aşkın oyu kritik bir öneme sahip. Bu oyların blok olarak HDP'ye gitmemesi için, son beş yılda tırmandırılan HDP karşıtı politikalar sürekli hale getiriliyor.

Öte yandan, HDP'ye yönelik baskılar, muhalefeti paralize etmek açısından da işlevli. İktidar, ne kadar yerli-milli olduğunu sorgulamak istediğinde, muhalefetin önüne HDP kartını koyuyor. Muhalefet partileri hemen her seferinde bu zokayı yutuyor.

Suriye sorununa bağlı olarak Kürt sorununu bir ABD karşıtlığı tartışması bağlamında ele almak için de HDP'nin düşmanlaştırılması işlevsel oluyor iktidar açısından.

Son olarak, Kürt siyasetçiler, Çözüm Süreci'nden alınan intikamın da muhatabı olmuş durumdalar. HDP'ye yönelik baskı, bir ölçüde bu sürecin bütün hatıralarının silinmesi için de örgütleniyor.

Fakat ne yapılırsa yapılsın, ne kadar hukuk dışı uygulamalara imza atılırsa atılsın, Kürt seçmenler HDP'den vazgeçmiyor. HDP'nin kriminalize edilme çabasının arkasında yatan gerçekleri herkes biliyor. İktidar, siyasetin dinamiklerinin seçimi bakkal hesabı gibi ele almakla denetlenemeyeceğini bir türlü öğrenmiyor.

Sosyalistler ise HDP listelerinden meclise girip başka başka partilerin kuruluşunda rol almak gibi sağcı tutumların tamamen uzağında, halkların eşit koşullarda kardeşliği için, Kürt halkının nasıl yaşamak istiyorsa öyle yaşamasının koşullarının yaratılması için mücadele etmeye devam ediyorlar. Egemen sınıf milliyetçiliğine karşı aralıksız bir mücadeleyle Kürt halkının haklarının her düzeyde tanınması için çabalamaya devam ediyorlar.

SUSURLUK SKANDALINDAN 25 YIL SONRA: PEKER'İN SÖYLEDİKLERİ NE ANLAMA GELİYOR?

Cumhurbaşkanı Erdoğan ile el sıkışan, AKP'ye destek mitingleri düzenleyen, Barış Akademisyenleri'ni ölümle tehdit eden mafya lideri Peker, öyle şeyler anlatmaya başladı ki devletteki güç odakları çatışması, iktidar yöneticileri, çeteler, medya ve iş adamları arasındaki ilişkiler ortaya döküldü.

Peker'e sadece mafya/çete lideri demek hafife almak olur. 2000'lerin başlarında Kızıl Elma Koalisyonu olarak adını duyuran, milliyetçi-ulusalcı ittifakının en önemli siyasi figürlerinden biridir. Ergenekon iddianamelerine bakıldığında, kendisi eski Tuğgeneral Veli Küçük ve dönemin generalleriyle birlikte anılan bir isim.

2014'ten iktidar tarafından muteber kişi kabul edilen, "hayırsever iş adamı" ödülleri verilen, köşe yazarlarınca iltifat edilen Sedat Peker yeniden "suç örgütü lideri" olarak anılmaya başlandı.

Jandarma Genel Komutanlığı, Elâzığ Cumhuriyet Savcılığı ve İçişleri Bakanlığı art arda açıklamalar yaptı.

O da kanunsuzluktan şikayetçi

Hakkında açılan soruşturmanın haberini alan ve yeniden hapse konulacağının farkına varan Sedat Peker, 1,5 yıl önce Türkiye'den kaçmıştı.

Burada olmadığı bilindiği halde özel harekât polisleri, eşi ve küçük çocuklarının ikamet ettiği evi bastı. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın 'Sabah 5'te evler basılmayacak' demesinden günler sonra yapılan baskının ertesinde Özge Peker, çocukların odasına namluları doğrultulmuş silahlarla girildiğini duyurdu. Üç yaşındaki kız çocuğu, polisin doğrulttuğu tüfekler karşısında ellerini kaldırmış.

20 Temmuz 2016'da ilan edilen Olağanüstü Hal Yönetimi'nden bugüne, sabaha karşı ev basmalar, kapıları kırmalar, içeridekilere (kadın, çocuk, yaşlı ayırmadan) silah doğrultmalar neredeyse bir norm haline getirildi. Sedat Peker, düne kadar kendisini el üstünde tutan ve polis koruması veren iktidarın kanunsuzluğuna öfkeli.

Yeldana Kaharman'a ne oldu?

Elâzığ'da Kanal 23 TV'de program ve sunuculuk yapan Fırat Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencisi 21 yaşındaki Yeldana Kaharman, 28 Mart 2019'da evinde ölü bulundu.

Göçmen genç kadın, eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ın oğlu AKP Elâzığ Milletvekili Tolga Ağar ile röportaj yapmak için evine gittikten bir gün sonra öldü.

Kaharman'ın, kendisine tecavüz ettiği için Tolga Ağar hakkında suç duyurusunda bulunduğu muhalif medyaya yansıdı fakat habere hemen yayın yasağı getirildi.

Sedat Peker, Yeldana Kaharman'ın ölümünün adli raporlarda yazıldığı gibi intihar olmadığını, genç kadının öldürüldüğünü söylüyor. Genç kadının, suç duyurusu üzerine Jandarma'ya ait bir helikopterle Elâzığ'dan alınıp İstanbul'a getirildiğini, Tolga Ağar hakkındaki tutanağın Jandarma komutanları tarafından yırtıldığını, cinayetin üstünün örtüldüğünü iddia ediyor.

"Derin devletin başı"

Sedat Peker, kendisine karşı yapılanlardan eski İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'ı sorumlu tutuyor.

Mehmet Ağar deyince akla Susurluk skandalı geliyor. 1996 yılında Balıkesir'in Susurluk kazasında bir kamyona arkadan çarpan arabanın içinden 1970'lerde birçok katliama karıştığı halde devlet tarafından sahte kimlik ve kırmızı pasaport verilen Ülkü Ocakları Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Çatlı, Bucak aşiretinin lideri DYP milletvekili Sedat Bucak ve eski Emniyet Müdür Yardımcısı Hüseyin Kocadağ çıkmıştı.

Devlet tarafından arandığı halde bir milletvekili ve bir polis müdürü ile aynı arabada yaşamı son bulan ülkücü mafya lideri Çatlı vakası halkta büyük bir infial yaratmıştı. Art arda ortaya çıkan bilgilerle devlet görevlilerinin kanunsuz-çıkar amaçlı faaliyetleri ortaya dökülmüştü.

Büyük protestolara rağmen Susurluk skandalının üstü örtüldü. Her şey bir avuç tetikçinin ve kirli sicilli devlet görevlisinin üstüne atıldı. Susurluk davasının sanıklarından biri de dönemin İçişleri Bakanı Mehmet Ağar'dı. Yargı tarafından şunlarla suçlandı:

"- Cürüm işlemek için silahlı teşekkül meydana getirmek;

- Gıyabi tutuklu sanık Abdullah Çatlı'nın saklı bulunduğu yeri bildiği halde yetkili mercilere haber vermemek ve gizlenmesine yardım etmek;

- Yasalara aykırı olarak Abdullah Çatlı ve Yaşar Öz'e silah taşıma izin belgesi vermek ve hususi damgalı (yeşil) pasaport verilmesini sağlamak suretiyle görevi kötüye kullanmak."

Çete lideri olarak suçlanan Bakan Ağar'a 5 yıl hapis cezası verildi. Bunun 3 yılı tecil edildi. Kendisi için bir hapishane boşaltıldı ve oraya yerleştirildi. Hapishaneye jakuzi ve helikopter pisti yaptırıldığını Sedat Peker'den duyuyoruz. Bunları yaptıran iş adamı Mübariz Mansimov'un daha sonra Ağar tarafından kurulan bir komployla "FETÖ'cü" olarak tutuklanıp, Bodrum'daki yat marinasına el konulduğunu da.

Peker, biz işçilerin hayal edemeyeceği miktarda yasadışı para trafiği ve sermaye ilişkileri hakkında iki önemli şeyi ifşa etti:

- İlham Aliyev'in başkan yardımcısı olduğu ve Azeri oligarklarının petrol şirketi Socar'ın yöneticileri, Mehmet Ağar ve oğluyla iş birliğine giderek Mansimov'un mallarına el koydurmuştu.

- Bodrum'daki marina başlı başına büyük bir kazanç elde etse de Peker'e göre burası Ağar'a yardımcı olan bir eski milletvekili ve birkaç ailenin ortak işi olan tonlarca kokaininin yanaştığı limandı. Kolombiya'da bir limanda ele geçirilen 5 tona yakın kokainin alıcısı bunlardı. Peker'in ilk videosunun ertesi günü AKP Elâzığ milletvekili olan Tolga Ağar, AKP'nin Marmara bölge koordinatörü ilan edildi.

Sedat Peker'in kendisine düzenlenen komplonun "taşeronu" olarak suçladığı diğer kesim Pelikancılar olarak tabir edilen, eski Bakan Berat Albayrak ve Turkuaz Medya'nın Serhat Albayrak'a çalıştıkları bilinen, AKP medyasına ve sosyal medya örgütlenmesini kontrol eden grup.

Peker aynı zamanda Erdoğan ve eşine hakaret ettiği gerekçesiyle eski AKP'li vekil Fevzi İşbaran'ı hem karakolda hem adliyede dövdürdüğünü söylüyor. Bunu kendilerinin beceremediklerini, bir AKP yöneticisi tarafından kendisine ihale edildiğini belirtiyor.

Peker, Pelikancılara vururken, aslında Erdoğan yönetimini eleştiriyor. Peker'in, söylediği şeyler hakkında henüz bir soruşturma açılmış değil. Aksine güvenlik ve yargı kurumları dediklerini yalanlama yarışına girdi. Tam tersi olmalı, her açıklamasında adı geçenlerin her biri ve her vaka acilen soruşturulmalı.

BARIŞTAN YANA
Yıldız Önen

İSRAİL'İN SONU GELMEZ İŞGALCİLİĞİ

İsrail polisi, Doğu Kudüs'te bulunan Mescid-i Aksa'ya arka arkaya saldırdı. Saldırıda namaz kılan cemaate ses bombaları, tazyikli su ve plastik mermiler kullanıldı.

Meclis-i Aksa yıllardır İsrail işgali altında bulunan Doğu Kudüs'te yer alıyor ve İsrail ne zaman Filistin'e yönelik ağır bir şiddet uygulamaya karar verirse Mescid-i Aksa'ya saldırıyor. Filistin halkını tahrik etmek, tüm Arap halklarına göz dağı vermek, tüm dünyada kalbi Filistinlilerle atan savaş karşıtlarını öfkelendirmek, dizginsiz bir güç gösterisi yapmak için Mescid-i Aksa daima İsrail'in deneme tahtası olarak kullandığı bir yer hâline geldi. Arka arkaya 2 gün saldırı oldu. İlk saldırıda 205 Filistinli yaralanmıştı. İkinci saldırı ise ilk saldırıya tepki gösteren Filistinlilere yöneldi.

10 Mayıs sabahı erken saatlerde binlerce Filistinli sabah namazını Mescid-i Aksa'da kıldı. Namazın ardından Filistinliler, Mescid-i Aksa'nın avlusunda gösteri düzenledi. Bir yandan da ırkçı, aşırı sağcı ve saldırgan İsraillilerin saldırı ihtimaline karşılık bazı noktalarda barikatlar kurdu. İsrail polisi ise Filistinlilere şiddetli bir şekilde saldırdı. Bilgiler yüzlerce kişinin yaralandığı ve en az 50 kişinin çevredeki hastanelere kaldırıldığı yönünde.

Nisan ayında İsrailli ırkçı ve faşistler, polisin göz yummasıyla Filistinlilere karşı bir pogrom girişimi örgütlediler. Bir gece boyunca sabaha kadar "Araplara Ölüm", "Yahudi namusunu yeniden kuralım", "Köyleriniz yansın" gibi sloganlarla 105 kişiyi hastanelik ettiler. 22 kişi hastaneye kaldırıldı.

İsrail devleti, on yıllardır sürdürdüğü işgale ve Filistin halkına düşmanlığına, İsrailli faşistlerin linç girişimlerinden de destek almaya başladı. Lehava adlı örgüt ırkçı linç girişimi çağrıları yapıyor.

ABD gibi ülkelerin Filistin'in işgalini büyütme girişimine verilen emperyalist desteği, İsrail'in elini kolaylaştırıyor ve onlarca yıldır dünyanın gözü önünde bir katliam yaşanıyor.

İsrail derhal Filistin topraklarından çekilmelidir!

İşgale hemen son verilmelidir.

Türkiye'de hem dünya savaş karşıtlarına çağrı yapan bir dayanışma hareketine ihtiyacımız var hem de iktidara baskı uygulayacak bir harekete. İktidar İsrail'le tüm ikili anlaşmaları ve askeri, ekonomik iş birliklerini hemen askıya almalıdır.

Meclis-i Aksa'ya saldırı haberini alır almaz bazı kurumlar gösteri çağrısı yaptılar. Kuşkusuz hepimiz Filistin halkının yanındayız ve yıllardır birlikte Filistin'le dayanışma kampanyaları düzenledik. Ama daha bir hafta önce 1 Mayıs kutlamalarına pandemi gerekçesiyle izin verilmemişken Filistin'le dayanışma eylemine izin verilmesi, iktidarın mağduriyetler arasında kurduğu hiyerarşiye ve artık bir yönetim tarzı haline gelen çifte standardına yeni bir örnek oldu. Çözüm Filistin halkıyla dayanışma eylemlerine yasak konulması değil, 1 Mayıs gösterilerinin de pandemi gözetilerek yapılmasına olanak sağlamaktır.

COVİD-19 VE OTORİTERLEŞME: KAPİTALİZMİN SEFALETİ

Özdeş Özbay aylardır milyonlarca insanın yaşamını mahveden salgın hastalığın kapitalist sistemle ve otoriter rejimlerle bağını tartışıyor.

Dünyada Covid-19 vakalarının en fazla görüldüğü ülkeleri sıraladığımızda şöyle bir manzara çıkıyor:

Toplam Vaka	Toplam Ölüm
1. ABD	1. ABD
2. Hindistan	2. Brezilya
3. Brezilya	3. Hindistan
4. Fransa	4. Meksika
5. Türkiye	5. Birleşik Krallık
6. Rusya	6. İtalya
7. Birleşik Krallık	7. Rusya
8. İtalya	8. Fransa
9. İspanya	9. Almanya
10. Almanya	10. İspanya

Bu tabloya baktığımızda otoriter yönetimlerin salgınla mücadelede çok kötü bir sınav verdiği kaçınılmaz bir gerçek gibi duruyor. Ama bu gerçeklik, görece demokratik ülkelerin kapitalizmin kurallarından azade oldukları anlamına gelmiyor.

Her alanda birinciliği elinde bulunduran ABD bu duruma covid inkârcısı Trump döneminde geldi. Biden ise hızla aşılama kampanyası yaparak durumu düzeltmeye çalışsa da ABD'de aşı karşıtlarının sayısı çok fazla. Daha 30 Nisan'da Utah eyaletinde, eski polis memuru Eric Moustsos tarafından gerçekleştirilen "Özgürlük Gecesi" adlı etkinlikte dev bir aşı figürü ateşe verilmişti. Trump döneminde binlerce kişi yasakların kaldırılması ve dükkanların, iş yerlerinin açılması için sokak gösterileri düzenlemişti. Trump'ın seçimi kaybetmesine rağmen oylarını birkaç milyon artırmış olması, salgının ekonomiye ve sosyal yaşama olumsuz etkileri olmasaydı seçimleri kazanabileceği şeklinde yorumlanıyordu.

Diğer ülkeler içerisinde sol bir koalisyonun iktidarda olduğu tek ülke İspanya. Ancak o da covid başarısızlığının cezasını geçen haftaki Madrid Özerk Bölge seçimlerinde çekti. Sağcı Halkın Partisi oylarını artırarak birinci parti oldu. 'Radikal sol' Podemos'un lideri Pablo Iglesias siyaseti bıraktı. Aslında 2019 sonunda İspanya tarihinin faşist Franco sonrası ilk sol koalisyon hükümeti kurulmuştu. Ancak iktidara geldikleri ilk aylarda salgın başladı ve zaten yıllardır neoliberal politikalar sonucu dökülen sağlık sistemi çöktü. Sol koalisyon bu durumla başa çıkamadı.

Geri kalan tüm ülkelerde ise sağ iktidarlar var. Ancak Brezilya, Hindistan, Rusya ve Türkiye'de aşırı sağ veya otoriter rejimlerin bulunduğunu söylemek mümkün. Fransa'da Macron ve Birleşik Krallık'ta Johnson ise diğerleri gibi aşırı sağda olmasalar da (merkez bir siyasette olduklarından değil) diğer liderlerin yanında merkezdeymiş gibi görünüyorlar. Ancak ikisi de kendi ülkelerindeki muhalif hareketlere şiddetle saldıran, salgın döneminde açıkça şirketlerin çıkarlarını tercih etmiş yöneticiler. Üstelik Johnson, kendisi salgın hastalığa yakalanana kadar Covid-19'u önemsiz gören açıklamalar yapmıştı. Basına kapalı bir toplantıda aşılama konusundaki başarısı hakkında "hırs ve kapitalizm" sayesinde dediği basına sızdı.

Aşırı sağ yönetimler

Brezilya ve Hindistan bütün diğer ülkeler arasında en özel yere sahip ülkeler. Buna Trump dönemindeki ABD'yi de katmak mümkün. Bu üçü zaten ilk üç sırayı paylaşıyor. Ortak noktaları inkârcı, umursamaz olmaları ve bariz şekilde ekonomiyi her şeyin önüne koymalarıydı.

Trump daha en başında salgının basit bir grip olduğunu ve Nisan ayında hava ısınınca yok olacağını söyledi. Daha sonra Meksika sınırındaki duvarın virüsü ABD'den uzak tuttuğunu ilan etti. Onun yolundan giden Brezilya Başkanı da salgını basit bir grip olarak nitelendirdi. Kapanma uygulayan eyalet valilerini hain olmakla suçladı. Sağlık Bakanlarını kovdu. Trump da Bolsonaro da kalabalık mitingler ve gösteriler düzenledi. Bu mitinglerde maske ve mesafe uygulanmadı. Ne tesadüf ki ikisi de enfekte oldu ve tedavi görmek zorunda kaldılar. Trump kapanmanın uygulandığı eyaletler için kendi destekçilerine "eyaletleri özgürleştirin" diye seslendi. Binlerce Trump taraftarı sokaklara indi, maske takanları taciz etti, kapalı dükkanların camlarını yumruklayıp ekonominin açılmasını istediler. Bolsonaro daha sıkı tedbir alınması gerektiğini söyleyenlere karşı "mızmızlanmayın" diyordu. Umursamazlıkları yüz binlerin ölümüyle sonuçlandı ve dünya liderliğini hala bu iki ülke kimseye bırakmış değil.

Hindistan'daki aşırı sağcı Modi yönetimi de Trump ve Bolsonaro ile aynı yolu izledi. Başlangıçta önemsemedi, sonra kentleri kapadı ama ekonomik sıkıntılar ve yaklaşan yerel seçimler nedeniyle erken bir zafer ilan ederek "normalleşme" kararı aldı. Milyonlarca insanın açık ve kapalı mekanlarda bir araya geldiği dini festivaller ve seçim mitingleri düzenledi. Sonucunda günde 400 bin gibi rekor sayılara varan vaka sayısı ve yine günde 4 bine ulaşan ölümler yaşanmaya başladı. Hindistan'ın sağlık sistemi çöktü, oksijen sıkıntısı baş gösterdi.

Bolsonaro Kasım ayındaki yerel seçimlerde oy kaybı yaşadı, Trump başkanlığı kaybetti, Modi ise Batı Bengal seçimlerinde büyük hezimet yaşadı.

Pandemi konusundaki tüm bu başarısızlıkların ortak bir yönü var. İster aşırı sağ olsun ister merkez partiler, hükümetler, otoriter yöntemleri önceledi salgın sürecinde. Çünkü açıkça şirketlerin batmaması ve ekonominin en az hasar alması, insan hayatından daha önemliydi. Bir azınlığın çıkarını çoğunluğun hayatı pahasına önceleyecekseniz elbette salgın krizini sağlık emekçilerinin, sendikaların, muhalefet gruplarının katılımıyla demokratik bir şekilde değil kendi başınıza yöneteceksiniz. Ve öyle yapıldı. Sonuç 160 milyon hasta, 3,5 milyon ölü. Kapitalizm bir kez daha bir krizi azınlığın çıkarına çoğunluğun ölümü pahasına çözmeye çalışıyor ve otoriterliğe başvurmadan bunu başarması mümkün değil.

KOLOMBİYA'DA KİTLE GÖSTERİLERİ

Kolombiya yaklaşık iki haftadır yüz binlerin eylemleriyle sarsılıyor. Ekonomik taleplerle başlayan grev ve gösteriler hızla politik taleplere de evrilmiş durumda.

Telesur kanalının haberine göre, eylemlerin başladığı 28 Nisan'dan bu yana polis tarafından gerçekleştirilen 1.773 şiddet olayı, 37 ölüm, 359 kayıp ve 11 cinsel saldırı yaşandı.

Her şey iktidardaki sağcı Ivan Duque hükümetinin, salgın koşullarında kötüye giden ekonomiyi toparlamak için "Sürdürülebilir Dayanışma Yasası" tasarısını Kongreye sunmasıyla başladı. Aslında bir vergi yasası olan tasarıda KDV'nin yükseltilmesi ve vergi tabanının genişletilmesi yer alıyor.

Yasaya karşı kurulan ve yedi sendikanın birleşmesiyle oluşturulan Ulusal Grev Komitesi daha sokağa çağrı yapar yapmaz kazanım elde etmeye başladı. Önce vergi yasası geri çekildi. Ardından Hazine Bakanı Alberto Carrasquilla istifa etti. Tepki çeken bir diğer hükümet kararı olan 4,5 milyar dolarlık "24 savaş uçağı alımı" planından da vazgeçildi.

Ancak Komite eylemlere devam kararı aldı çünkü ülkede işsizlik ve yoksulluk ciddi bir seviyede. Üstelik sağcı iktidar FARC gerillaları ile süren barış sürecini baltalayan saldırılara girişmiş durumda. Geçtiğimiz beş yılda resmi olarak barışın devam etmesine rağmen 276 eski FARC militanı ve 900'den fazla topluluk lideri öldürüldü. Başkan Duque ise o dönem barış sürecini başlatan partinin milletvekili iken bu sürece karşı çıkarak kendi partisini kurmuş ve iktidara gelmişti.

Komite, ilan ettiği taleplerde hem ekonomik adalet hem herkesin aşılanması hem de barış sürecine sadık kalınması çağrısı yapıyor.

Polis şiddetine rağmen grevler ve gösteriler sürüyor. Kolombiya sokaklarını dolduran yüz binlerin yaş ortalaması oldukça düşük. Eylemler, genç işsizler ve geleceksizler hareketi haline gelmiş durumda. Kadınlar, feministler cinsel şiddete karşı sloganlar atıyor. Trans seks işçileri yürüyüşlerde yer alıyor.

Her ne kadar eylemler birleşik bir grev komitesi tarafından yürütülüyor olsa da aslında ekonomiyi kilitleyen bir genel grev henüz örgütlenebilmiş değil. Kolombiya'da devletin şiddet mekanizmasını etkisiz kılacak tek gelişme gerçek bir genel grevin örgütlenmesi olacaktır.

NEOLİBERALİZM YAŞIYOR VE YÖNETENLERİN İŞİNE YARAMAYA DEVAM EDİYOR

ALEX CALLINICOS

Neoliberalizm bitti mi? Savunucularının büyük çoğunluğunun korkmaya başladığı şey aslında tam da bu. Financial Times'ın ekonomi editörü Chris Giles kısa süre önce: "Sol, ekonomik fikir savaşını kazanıyor" diye yakınıyordu.

Bunun temel nedeni, Joe Biden'ın ABD başkanı olmasından sonra Ocak ayında üç dev harcama programını imzalamasıydı.

Geçen hafta açıklanan "Amerikan Aileleri Planı" kapsamında, çocuk bakımını sübvanse etmek ve sağlık sigortasını artırmak gibi önlemler için 1.29 trilyon sterlin tutarında harcama önerildi. Soldaki pek çok kişi de Biden başkanlığını bir dönüm noktası olarak selamlıyor.

"New Left Review" dergisinin editörü Susan Watkins, son sayıda yer alan ilginç makalesinde daha şüpheci bir bakış açısı sunuyor. Neoliberalizm, 1980'lerde Ronald Reagan ve Margaret Thatcher'ın yaptığı önderlikten beri, ideolojik olarak serbest piyasaları göklere çıkarmış olabilir.

Ancak Quinn Slobodian'ın önemli kitabı Globalists'te belirttiği gibi amaç, "piyasaları özgürleştirmek değil, onları kuşatmak, kapitalizmi demokrasi tehdidine karşı aşılamak" idi.

Watkins, bu anlamda neoliberalizmin hala Avrupa Birliği'nde hüküm sürdüğünü göstermekte zorluk çekmiyor. Pandemiye yanıt olarak hazırlanan 652 milyar sterlinlik "*Yeni Nesil*" program, yoğun çaba harcanarak müzakere edildi.

Denetlenmiş

Titizlikle kontrol edilen dozlarda Avrupa Komisyonu tarafından ulusal hükümetlere dağıtılmaktadır. Watkins," ekonomi politikası üzerindeki popüler-demokratik etki söz konusu olduğunda, neoliberal dönemin sonu Avrupa'da her zamankinden daha uzak" diyor.

Ancak ABD harcamaları bütünüyle daha büyük bir ölçekte- AB'ninkinden yüzde 250 daha fazla. Kişisel gelirler, esas olarak vatandaşlara bireysel olarak yapılan 1.010 sterlinlik hükümet teşvik çekleri sayesinde, Mart ayında yüzde 21.1'lik rekor bir sıçrama yaptı.

Watkins'in de belirttiği gibi, "Sosyal hizmet açısından Amerikan Kurtarma Planı, AB ile olan farkı telafi etmeye çalışıyor."

Biden'ın ekonomik programı, Batı Avrupa'da hala mevcut olandan çok daha zayıf bir refah devletini sağlamaya çalışıyor.

Watkins ayrıca Biden'in stratejisinin" ulusal-emperyalist " boyutunu da vurguluyor. Geçtiğimiz hafta kongrenin ortak oturumunda konuşan Biden, " Çin ve diğer ülkelerle 21.yüzyılı kazanmak için rekabet içindeyiz. Tarihte büyük bir dönüm noktasındayız. Daha fazlasını yapmalıyız... Yeniden inşa etmek, daha iyi inşa etmek zorundayız. Sahip olduğumuzdan daha sıkı bir şekilde rekabet etmeliyiz. "

Biden, ABD emperyalizmini canlandırmak için hükümet harcamalarını kullanmayı hedefliyor. Reagan ve Thatcher kendi dönemlerinde de aynı yöntemi kullanmışlardı.

ABD'nin dördüncü en büyük finans kuruluşu Lehman Brothers, 15 Eylül 2008 günü iflasını açıkladı

Ancak Watkins'in belirttiği gibi, "uygulamalar *post-neoliberal* olabilir, ancak yine de kesinlikle kapitalist" ve aslında emperyalist.

David Harvey, "neoliberal dönüşün" "iktidarın ekonomik elitlere yeniden verilmesi" ile ilgili olduğu şeklindeki bilinen görüşünü ifade etti. Başka bir deyişle, sınıf güçleri dengesini sermaye lehine değiştirmek. Neoliberalizmin 1980'lerdeki "*güçlü*" döneminde bu, rekabet gücünü kullanarak hem patronları hem de işçileri disiplin altına almak anlamına geliyordu. İflaslar ve kitlesel işsizlik, örgütlü emeğin altını oydu ve daha rekabetçi firmaların kârlarını artırdı.

Bugün kapitalizm bu tür bir piyasa disiplinini kullanamayacak kadar zayıf.

2007-2008 Küresel Mali Krizinden bu yana sistem, merkez bankaları tarafından sağlanan büyük miktarda ucuz kredi aktarımına dayanıyordu.

Bu özellikle ABD ve İngiltere'de, merkez bankalarının hükümetlerin ekstra harcamalarını finanse etmek için verdikleri borcu satın almasıyla daha da ileri gitti.

Klasik neoliberalizm, ekonomiyi piyasanın görünüşte "doğal" ritimlerine tabi tutarak politikadan arındırmaya çalıştı. Bugün piyasa yeniden politikleştiriliyor.

Bu gerçek bir değişiklik. Ama bu işçiler için geçerli değil. Örgütleri ciddi şekilde zayıflamış durumda ve hala pazarın ve vicdansız işverenlerin insafına kalıyorlar.

Pandemi sırasında, Avrupa ve ABD'deki emperyalist çekirdeğindeki işçiler, teşvik çekleri, izin planlamaları ve benzeri düzenlemelerle biraz desteklendi. Ancak ekonomiler pandemi sonrası yeniden açılırken bunlar sona ermeye başlayacak.

Sermayeyi desteklemek için siyasallaşan, ancak emeği desteklemeyen bir ekonominin çelişkileri görünür hale gelecektir.

***Socialist Worker*'dan çeviren TN.**

YÖNETEMİYORLAR!

Tuna Emren ve Faruk Sevim iktidarın salgın krizini ele alışının neden başarısız olduğunu, yoksulluğun ve sağlık ve eğitim gibi alanlarda pandemiyle birlikte iyice görünür olan başarısızlıkların arkasında yatan öğeleri güncel örnekleriyle ele alıyorlar.

Bir yandan salgının ağır bilançosu, diğer taraftan giderek daha da trajikomik bir hal almaya başlayan siyasi krizler, dış politikadaki ağır başarısızlıklar, freni patlamış gibi yokuş aşağı savrulan ekonomi, aşı krizi, birbiri ardına atılan yanlış adımlar, keyfi yasaklar, gasp edilen haklar, doğa talanı, bunlara isyan eden herkesin terörist sayılması, çarpıtılan veriler, aşırı yoksullaşma, ne amaca hizmet ettiği belli olmayan tuhaf kararlar...

Tek kelimeyle ifade edersek; yönetemiyorlar.

Zenginleri korumaya adanmış merkezi başkanlık rejimi son bir yılda 85 bin 958 milyoner yarattı; kendi elleriyle batırdığı her şeyin faturasını halka kesti; insanları yoksulluktan, çaresizlikten intihara sürükledi ve bunların hiçbirini umursamadığını gösterdi.

Kapanmanın ilk on günü

Her şeyi nasıl da batırdıklarını görebilmek için sadece kapanmanın ilk on gününde yaşananları gözden geçirmek bile yeterli. Hepimizi sosyal ve ekonomik destek paketi açıklamaksızın kapanmaya zorladıkları bu kabul edilmez süreç, aşının ikinci dozunun ertelendiği haberiyle taçlandırıldı. Gelen tepkiler üzerine bundan vazgeçtiler tabii ama bu sefer de keyfi içki yasağı gibi bir saçmalığa şahit olduk. Bir ileri bir geri derken, içki yasağı krizi günden güne büyüdü, genelgeyi tanımayan tekel bayileri isyan edip satışlarını sürdürdü. Herkes kapanacak dediler, 16 milyon 400 binden fazla kişinin işe gitmeye devam ettiğini öğrendik. Üstelik işe gitmeye zorlanan insanlara bir de üstüne süresi hala geçerli olan izin belgelerine rağmen yeni belge soruldu, ceza kesildi. Kendileri tüm kuralları ihlal edip tıklım tıklım cenaze törenleri düzenlerken 1 Mayıs mitinglerini yasakladılar. Bizleri eve kapatıp Cengiz Holding'e taş ocağına giriş izni verdiler, bu talanı durdurmak için mücadele eden köylüleri de "devlet düşmanı" ilan ettiler. Turizm patronlarını nasıl güldürürüz diye planlar yaparken, gelir desteksiz kapanma yüzünden yaşanan intiharların sayısı günbegün arttı, günde 300 kişi salgın nedeniyle hayatını kaybederken vaka sayılarıyla oynadıkları tabloları "iyi haber" olarak verdiler. Üstelik aşı siparişini de veremedikleri çıktı ortaya. İflas tehdidi altındaki küçük işletme sahiplerinin öfkesini de marketlerdeki bazı ürünlerin satışını yasaklayarak dindirmeye çalıştılar. Salgını büyütecek ne varsa yaptıkları bu kapanma döneminde sağlık hizmetlerine yüzde 20'ye varan oranda zam yapıldı. Ve Cumhurbaşkanı Erdoğan, "Salgını tedbirlerle yeneceğiz" diyerek halktan yine fedakârlık istedi...

Pek çok ülke, koronavirüs nedeniyle neredeyse bir yıldır 'kapalı'. İşyerleri kapatılıyor, insanlar evlerine yollanıyor. Ama bazı ülkeler, esnafa kapattığı dükkânı nedeniyle cirosunun yüzde 70'i gibi bir destek veriyor. Esnaf o destek sayesinde işçilerine hiç aksatmadan, çalışmadıkları günlerin parasını ödeyebiliyor. Hatta bunun dışında, doğrudan kişi başına 1000-1500 dolar gibi ayrıca mali destek paketleri veren ülkeler de var.

Migros'un deposunda çalışan bir grup işçi, geçtiğimiz aylarda Kod 29 ile işten atıldılar. İşten çıkarılma sebeplerinin DGD-SEN'e üye olmaları söylüyorlar. İşten atılan işçiler işyeri önünde eylemdeler.

Türkiye ise bazı ailelere bin liralık nakdi destek verdi. Bir de kısa çalışma ödeneği ve ücretsiz izne çıkanlara günlük 39 lira verildi, şimdi ise 49 lira veriliyor.

Hükümetin yaptım diye açıkladığı toplam nakit desteği 63 milyar lira, 53 milyarını İşsizlik Fonundan, 10 milyarını Hazineden karşılamış. Bunun da 2 milyar lirası IBAN verilerek vatandaşlardan tekrar geri toplandı. Diğer yaptım dediği yardımlar ya kredi olarak verilenler ya da ötelenen (devlete ait) borçlar. Yani hiçbiri hibe değil.

Tüm bunlar, iktidarın sınıfsal bir tercihle ilerlediğini gösteriyor. Kendi şirketinden bakanlığa satış yapmış olan bir bakana bunun hesabı sorulmuyor. Halkı açlığa sürüklüyor, üstüne bir de ekmeği ucuza satan büfelerden alışveriş yapmalarını engelliyorlar. Elektrik şirketlerine salgın döneminde 3 milyar liralık yardım yapılıyor, faturalarını ödeyemeyen 3,7 milyon kişinin elektrik faturalarını ertelemek yerine elektriğini kesiyor ve bu insanları karanlığa mahkûm ediyorlar.

Geliyorum diye bağıran ekonomik çöküş

İktidar çevreleri her ne kadar ısrarla inkâr etmeye ya da yok saymaya çalışsa da, Türkiye ekonomisinde uzun süredir ağır bir ekonomik kriz yaşanıyor. İşsizlerin, geçim sıkıntısı yaşayanların, borcunu ödeyemeyenlerin sayısı her geçen gün artıyor.

Kapitalist sistem tıkandı. Dış borçların milli gelire oranı yüzde 63'e yükseldi. Hükümet gelecek nesillere, artan Hazine garantili iç ve dış borçları bırakıyor.

İşsiz sayısı 11 milyon, asgari ücret civarı ücret alan insan sayısı 16 milyon. Yoksul sayısı 16 milyon. Her evin ortalama 55 bin lira kredi borcu var. 500 bin öğretmenin ataması yapılmıyor. Milyonlarca insan emekliliğe hak kazandığı halde, yaşı gelmediği gerekçesi ile emekli maaşı alamıyor. Sağlık personeli çok kötü koşullarda çalışmaya zorlanıyor, ama 470 bin diplomalı sağlık personelinin ataması yapılmıyor. Pandemi nedeniyle kapatılan işyerlerine destek verilmiyor, 2 milyon işçi ve esnaf açlıkla boğuşuyor.

Vatandaşlar parasızlık nedeniyle ayçiçek yağını bardakla, şekeri 1-2 liralık paketlerde gramla, yumurtayı tek bir tane veya deterjanı 2 liralık küçük pet şişelerde almak zorunda kalıyor. Mahalle bakkallarında, bebek bezleri taneyle satılıyor.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Mart 2021'de yıllık yüzde 16,2 olan tüketici enflasyonunun Nisan 2021'de yüzde 17,2 seviyesine yükseldiğini açıkladı. Mayıs 2019 sonrasındaki en yüksek enflasyon oranına ulaşıldı. Enflasyonda son 3 yılda meydana gelen yüzde 100'lük artış, emekli ikramiyelerini, maaşları, ücretleri yarı yarıya eritti. Bin liralık ikramiye 500 liraya, ortalama 3 bin liralık emekli ve işçi maaşları 1500 liraya indi.

Bağımsız enflasyon araştırma grubu ENAG'a göre ise yıllık enflasyon en az yüzde 30. TÜİK, kendi yalanlarını ortaya çıkaran, bilim insanlarının oluşturduğu Enflasyon Araştırma Grubunu (ENAG) mahkemeye verdi, sesini kesmeye, gerçekleri açıklamasını engellemeye çalışıyor.

Bu arada, artan işsizlik, düşen ücret gibi nedenler bireyleri günübirlik ihtiyaçlarını karşılamak için daha fazla krediye yönlendirdi. Türkiye Bankalar Birliği (TBB) Risk Merkezi'nin açıkladığı veriler şöyle: 2021 yılı Şubat sonu itibarıyla kredi borcu (bireysel, konut, otomotiv, ihtiyaç) olanların sayısı, son bir yılda yüzde 7 artarak 34,5 milyona (tekil kişi sayısı; bazı kişilerin birden fazla kredi borcu var) yükseldi. Bu kişilerin kredi borcu, bir önceki yıla göre yüzde 36 artarak 881 milyar liraya ulaştı. Kişi başına düşen kredi borcu 26 bin lira iken, hane başına düşen ise 55 bin lira.

Rejim krizden başka bir şey üretmiyor

Dünya genelinde salgının en kötü yönetildiği ülkelerden biriyiz. Modi'nin Hindistan'ı, Bolsonaro'nun Brezilya'yı ne hale getirdiğini hepimiz izledik. Başkanlık rejimi salgın yönetiminin bile üstesinden gelemedi.

Sağlık Bakanı verdiği sözlerin hiçbirini tutmadı, bilimsel gerçeklere sırtını döndü, her şeyin yolunda gittiğine dair ezberini sürdürdü ama vaka sayıları arttı, test yapılan kişi sayısı bilhassa düşürüldü, adına kapanma dense de milyonlarca insan işlerine gitmek zorunda kaldı. Anlaşıldığı üzere, tüm kartlar turizm sezonu için oynanıyor.

Anketlere göre, toplumun yüzde 74'ü ekonominin kötü yönetildiğini, yüzde 78'i salgının çok kötü yönetildiğini, yüzde 75'i eğitimin çok kötü yönetildiğini söylüyor.

Artık bir azınlık iktidarıyla karşı karşıyayız. Her şeyi batırmanın bir sonucu olarak hızla taban kaybeden iktidarın tek amacı iktidarda kalabilmek.

Kantarın topuzu iyice kaçtı. Kayyumlar, HDP'nin kapatılması talebi, İstanbul Sözleşmesi'nin feshi derken şimdi bir de polisin yetki alanını artırmaya girişip kanuna aykırı görevlendirmelere başladılar. Örneğin içki yasağını sürekli kılmak istiyor, içki satışına devam eden büfeleri

DİSK'in kıdem tazminatı eylemleri, Kasım 2020.

"sorun alanı" olarak yaftalayıp bu konudaki yetkiyi valiliklere ve dolayısıyla kolluk kuvvetlerine aktarıyorlar. Polise "özel hayatı koruma" adı altında basını engelleme hakkı tanınıyor, suç delillerinin yok edilip faillerin korunmasını kolaylaştırıyorlar. Kolluk kuvvetlerinin keyfi uygulamalarının artacağına hiç şüphe yok. Nitekim birçok gösteride polisin vatandaşlara nasıl hakaret ettiğini, nasıl şiddet uyguladığını yine vatandaşların olay anını kaydetmesi sayesinde belgeleyebiliyorduk ki bu yeni yetkilendirmeyle polisin kanun dışı davranışları da onaylanmış oldu.

Tek adam rejimi siyasi tutarsızlıklar, keyfi yasaklar ve kanuna aykırı genelgeler ile sürdürülmeye çalışılırken toplumun öfkesi de günden güne büyüyor. Azınlık iktidarının küçük ortağı MHP bile, Cumhurbaşkanı yetkilerini "rasyonelleştirip" sorun yaratan kısımlarını "törpülemeyi" amaçlayan yeni bir anayasa teklifi sundu. İşte bu, her şeyi birlikte batırdıklarının çok açık bir ifadesidir.

KRİZİN ÇÖZÜMÜ ORGÜTLÜ İŞÇİ SINIFINDA

ŞENOL KARAKAŞ

1917'de gerçekleşen Rus devriminin liderlerinden Lenin, devrimden iki sene önce yazdığı İkinci Enternasyonal'in Çöküşü başlıklı makalesinde, devrimin koşullarını şöyle anlatıyordu:

"Marksistler için devrimci bir durum olmadan devrimin olabilmesi tartışılamaz, daha da öteye, her devrimci durum bir devrime yol açmaz. Genel olarak konuşacak olursak, devrimci durumun özellikleri nelerdir? Aşağıdaki üç önemli özelliği belirtirsek kesinlikle yanılmış olmayız. (1) Egemen sınıflar için bir değişiklik yapmadan egemenliklerini sürdürmeleri mümkün olmadığı zaman; 'üstteki sınıflar' arasında şu veya bu biçimde bir kriz olduğu zaman; bu kriz egemen sınıfın politikalarında ezilen sınıfların hoşnutsuzluk ve kırgınlıklarının ortaya çıkmasını sağlayacak bir yara açtığı zaman. Bir devrimin olabilmesi için 'alttaki sınıfların' eski biçimde yaşamak 'istememeleri' yetmez, 'üstteki sınıfların' da eski biçimde 'yaşayamaz duruma' gelmeleri gerekir; (2) Ezilen sınıfların çektikleri ve gereksinmeleri her zamankinden daha şiddetle büyüdüğü zaman; (3) Yukarıdaki nedenlerin bir sonucu olarak 'barış döneminde' soyulmalarına sessizce katlanan ama ortalık karıştığında hem krizin yarattığı koşullar hem de bizzat 'üstteki sınıflarca' bağımsız tarihsel bir eyleme sürüklenmeleri ile, yığınların faaliyetinde önemli bir yükseliş olduğu zaman."

Sadece Türkiye'de değil birçok ülkede egemen sınıflar derin politik krizler yaşıyor ve yönetme yeteneklerinin kalmadığını gösteriyorlar. Zaten söz konusu otoriter rejimler olduğunda bir yönetme eyleminden değil, krizleri yeni krizler çıkartarak idare etme durumundan söz edilebilir.

Yine dünyanın birçok yerinde ezilen sınıfların çektikleri acının dozu artıyor. Salgın giderek daha çok yoksulu öldüren bir krize dönüştü. Türkiye'de de iktidar resmen bir kriz üretme merkezi gibi çalışıyor. Ekonomik alanda, salgının yönetiminde, salgın koşullarında eğitim ve sağlık gibi alanlarda birbirinin peşi sıra yeni krizler yaratılıyor ve her bir krizin faturası işçi sınıfına kesilmeye çalışılıyor.

Derinlerde dev bir öfke birikiyor.

Fakat kapitalist sistemin, egemen sınıfların ve siyasi iktidarların salgın koşullarında gizleyemedikleri becerisizliklerine; eşitsizliği derinleştiren, ölümlerin artmasına neden olan politikalarına rağmen toplumsal bir devrimin hemen köşe başında bizleri beklediği duygusuna kapılmamalıyız.

Lenin'in altını çizdiği son koşul, "yığınların faaliyetinde önemli bir yükseliş"in yanı sıra, yığınların örgütlenme düzeyinde belirgin bir farklılığın oluşması gerektiğini gösteriyor. Bu alternatif örgütlenme ihtiyacına yanıt verilemezse, kapitalist sistemin emniyet supapları devreye girebiliyor. Hem otoriter rejimlerle hareket alanlarını artıran faşist örgütlenmeler ve Myanmar, Kolombiya Ermenistan gibi ülkelerde devreye giren askeri darbeler, hem de Türkiye'den Fransa ve Almanya'ya kadar birçok ülkede siyasete uyarı mesajları veren emekli askerler, iktidardaki sağcı güçlerden daha sağdaki güçlerin de bu sıralar kendilerince bir hazırlık içinde olduklarını gösterir.

Bu yüzden, kapitalizmin çoklu krizlerine antikapitalist bir alternatifle yanıt vermek, bunun için örgütlenmek çok önemlidir.

VARŞOVA GETTOSU DİRENİŞİ: ASLA PES ETME!

MELİKE KARAOSMANOĞLU

19 Nisan 1943. Sabahın erken saatleri. Albay Ferdinand von Sammern-Frankenegg panikle Varşova Bristol oteline giriyor. General Jürgen Stroop - ki Joseph olan ismini "aryan" bulmadığı için Jürgen'le değiştirmiştir - sabahın o saatinde albayı kapısında görünce şaşırmış mıdır bilemiyoruz; lakin bir şeylerin ters gittiğini sezmiş olmalı. SS Ferdinand telaşlı ve afallamış haliyle o günkü planın gerçekleşemediğini, işlerin karıştığını söylemiştir generale.

İmha planı bu kez işlememiştir çünkü Varşova gettosunda geniş çaplı silahlı bir direniş başlamıştır. Yahudiler Nazileri gettodan püskürtmeyi başarmıştır.

Önce gettolar, sonra imha kampları

Albay Ferdinand Nazi generale Krakow'dan bombardıman uçağı istemeyi önerir. Stroop bu teklifi küçümser. Eğitimli, teçhizatlı askerlerinin basit silahlarla gerçekleştirilmiş bir direnişe yenik düşmesi zaten yeterince "rezil" bir durumdu. Üstün ırkın askerleri nasıl olur da Yahudilere karşı başarısızlıkla karşılaşabilir. Ferdinand'ın teklifini reddeder. Daha fazla destek istemek Üçüncü Reich'ın "itibarını" dünyanın gözü önünde küçük düşürecektir. Stroop elindeki kaynaklarla, meseleyi kısa sürede çözeceğinden emindi. Ama boyun eğmeyen direnişçileri hesaba katmamıştı.

1939 yılında Almanya'nın Polonya'yı işgalinin ardından Gestapo şefi Reinhard Heydrich Polonya'daki tüm Yahudilerin tecrit edilmesini emreder. Amaç çok sayıda Yahudi'yi ufak bir alana hapsederek hem kontrolü kolaylaştırmak hem de yetersiz gıda, yetersiz tıbbi malzeme ile Yahudilerin açlık ve hastalıkla yavaş yavaş ölmesini sağlamaktır. Varşova gettosu işte böyle ortaya çıktı. 1940 yazında Heydrich tifüs salgını bahanesiyle gettonun çevresinin tuğlayla örülmesini istemişti. Lodz, Krakow ve çevre şehirlerde yaşayan Yahudiler gettoya getirildikçe Yahudi Konseyi kısıtlı sayıda verilen yiyeceği paylaştırmada zorluklar yaşamaya başladı. 15 Kasım 1940'ta tüm çıkışlar kapatıldı. Naziler Yahudilerin bazılarını günü birlik işçi taburlarına yolluyordu. O işlere seçilemeyenler ise ellerinde ne var ne yoksa satıp hayatta kalmanın yollarını arıyordu. Açlık ve hastalıklar yüzünden gettonun ilk yılında yaklaşık 43.000, 1942 yılında ise 37.000'den fazla insan öldü. Ama gelin görün ki bu sayı bile Nazi Almanyası'nın ırksal arınma programı için yeterli değildi. Nazi

Varşova gettosu Direnişi.

başkomutanı Himmler tüm Yahudilerin imha kamplarına sürülmesini emretti. Her gün 6.000 kişi trenlere doldurulup kampların yolunu tutacaktı.

Direniş

Bu yolculuğa çıkıp kamplardan kaçmayı başaran az sayıda Yahudi, insanların başına gelenleri anlatmak için tekrar gettoya döndü. Auschwitz ve Treblinka gibi kampların son durak olduğunu, bu kamplarda Yahudilerin duş odalarında zehirli gazlarla öldürüldüğünü ve cesetlerin fırınlarda yakıldığını anlattılar. Mademki öldürüleceklerdi o zaman ölene dek boyun eğmemeli, katillerine kök söktürmeli, ellerinden ne geliyorsa yapmalılardı. Ardından, önce Yahudi Askeri Birliği (ŻZW) toplantı çağrısında bulundu. Kısa süre içinde Polonya İşçi Partisinin Yahudi üyeleri Mordechai Anielewicz liderliğinde Yahudi Muharebe Örgütü (ZOB) harekete katıldı. İlk işleri tren vagonlarına gitmeye karşı direnişe çağıran bir bildiri yayınlamaktı. İkinci iş ve aslında daha da zor olanı ateşli silah bulmaktı. Kanalizasyonları geçit olarak kullanan karaborsacılar yüksek fiyata silah satmaya başlamıştı. Yahudi direnişçiler Judenrat'tan ve kapolardan aşırdıkları paralarla cephanelik ve silah alıyorlardı. Polonyalıların anti-Nazi direniş örgütü Armia Krajowa'dan yardım istediler. Fakat hayal kırıklığına uğradılar. Örgütün çoğunluğu kendilerine yetecek kadar silahları olduğunu söylemişti. Sadece içlerinden küçük bir grup dayanışma gösterip bir kısmı bozuk olan silahları gönderdi. 9 Ocak 1943'te Himmler Varşova'ya geldiğinde 360.000 kişilik gettoda nüfus 66.000'e düşmüştü. Şubat ayı bitmeden gettonun tamamen "arındırılması" emrini verdi. Askerler gettoya girer girmez ufak çaplı bir direnişle karşılaşınca geri çekildiler. Naziler geri çekilince küçük bir zafer kazanan direnişçiler daha büyük bir adım için moral bulmuş oldu. Alman askerleri gettoyu boşaltma planlarını geçici olarak durdurmuştu. Öte yandan Armia Krajowa'nın -birkaç antisemit üyesi dışında- desteğini de kazanmış oldular. Karmaşık yeraltı sığınakları yapmaya ve tüneller açmaya devam ettiler. Himmler gelişmelerden çok rahatsızdı. Adolf Hitler'in doğum gününden bir gün önce yani 19 Nisan 1943'te gettoya girip Führer'e 'Yahudilerden temizlenmiş bir Varşova' sunmak istiyordu ve general Stroop'u görevlendirdi. 18 Nisan akşamı getto Polonya polisi ile çevrelendi. Direnişçiler baskın olacağını anlayınca planlarına uygun şekilde silahlarıyla yerlerini aldılar. 19 Nisan gecesi Nazi askerleri gettoya girdi. Ortalık sakin görünüyordu. Bu rahatlıkla gettoda beklerlerken saat altı sularında direnişle karşılaştılar. İlk bombayı 17 yaşındaki direnişçi Emily Landau çatıdan fırlatmıştı. Pencerelerden, balkonlardan molotof kokteylleri, el bombaları ve mermiler yağıyordu. 2 saatlik çatışmada düzinelerce Nazi askeri ölmüştü. Naziler tekrar tekrar saldırdıkça getto direnişçileri onları püskürtüyordu. Kadın direnişçiler Niuta Tajtelbaum, Rachel Zilberberg, Tosia Altman, Mira Fuchrer ve daha niceleri ön saflardaydı.

Varşova Gettosu direnişinde kadınlar ön saflardaydı.

Daha dün dehşet ve çaresizliği yansıtan yüzler, tarif etmesi kolay olmayan bir sevinçle parlıyordu. Gurur dolu bir sevinç. Marek Edelman'ın komuta ettiği bölgede yapılan saldırı sonucu 22 Nazi daha ölmüştü. Ölülerin silahlarını alıp direnişe devam ettiler. Polonyalı anti-faşist gruplar gettoya destek olmaya çalışıyordu ama ne yazık ki polisler ve Nazi askerleri tarafından bastırılıyorlardı. Yahudi direnişinin iki seçeneği vardı: Ya savaşarak ölmek ya da teslim olup gaz odalarında ölmek. Bunu unutmadan eylemlerini 16 Mayıs'a kadar devam ettirdiler. Stroop'un küçümsediği direniş bir aya yakın sürmüştü. Nazilerin kaybı çoktu. Direnişçilerin ne yazık ki çoğu ölmüştü. Fakat umutsuzluğun, Nazi karanlığının tam ortasında boyun eğmeyenlerin sembolü oldu Varşova gettosu direnişi. Diğer gettolardaki, ölüm kamplarındaki ayaklanmalara güç verdiler.

İnsanlığa ve tarihe ise şu sözü miras bıraktılar: Asla pes etme!

SALGININ BEDELİNİ ÖDEMEMEK İÇİN BİRLEŞMELİYİZ

Çağla Oflas Antikapitalistler tarafından düzenlenen ve pandemi krizinin emekçilere yüklediği faturanın her yönüyle ele alındığı toplantıdan izlenimlerini paylaşıyor.

ÇAĞLA OFLAS

Anti-kapitalistler milyonlarca insanın yaşamını kaybetmesine yol açan pandemi kriziyle emekçilerin nasıl başa çıkacağını tartıştı. TTB Merkez Konseyi Üyesi Şebnem Korur Fincancı, Eğitim Sen Genel Başkanı Nejla Kurul ve Antikapitalistler adına Tuna Emren'in konuşmacı olduğu toplantıda, kâr odaklı bir sistem olan kapitalizmin pandemilere yol açtığı, Covid-19'un ilk olmadığı gibi son da olmayacağı vurgulandı. Pandemiyle başa çıkmak için kapitalizmden kurtulmak gerektiği üzerinde ortaklaşıldı.

Son bir yıldır sağ kalmak için büyük bir mücadele veriyoruz. Kapitalizm çoklu bir kriz yaşıyor. Ekonomik, ekolojik ve pandemi krizi; bunlar birbiriyle ilişkili krizler. Bilim insanları uzun bir zamandır, zoonotik kaynaklı küresel bir salgın konusunda uyarıyorlardı zaten. SARS da zoonotik bir virüstü. Pandemiler sermayenin ekosistem üzerinde baskı kurması sonucunda ortaya çıktı.

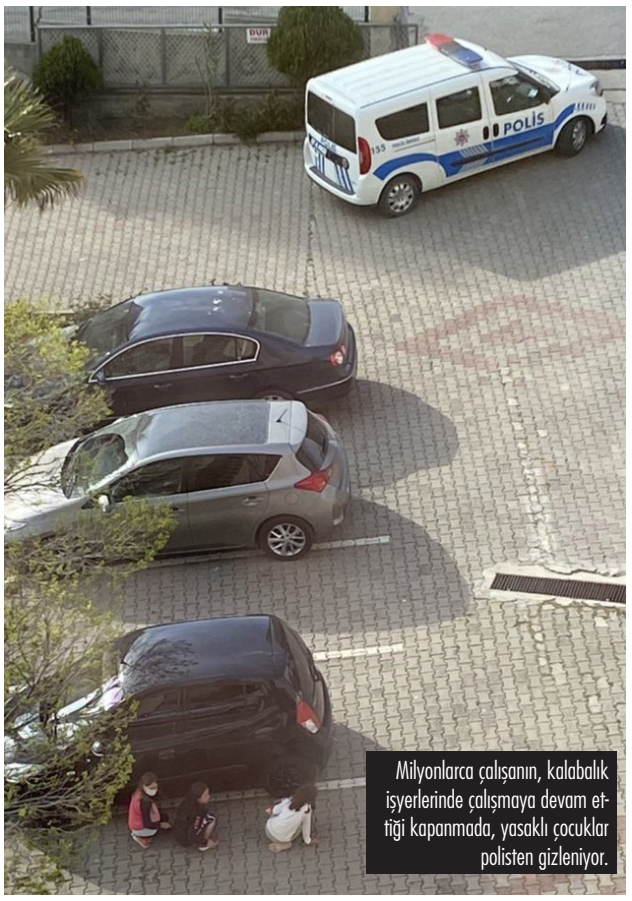

Milyonlarca çalışanın, kalabalık işyerlerinde çalışmaya devam ettiği kapanmada, yasaklı çocuklar polisten gizleniyor.

Son 40 yıldır işçi sınıfı ağır bir saldırı altındaydı. Sağlık hizmetleri özelleştirildi, işçi sınıfı ağır kemer sıkma politikaları altında yoksullaştı. Salgında zaten işlevsel olmayan sağlık sistemi çöktü. Bir yıldır keskin bir sınıf mücadelesine tanıklık ediyoruz. Tüm liderler pandemiyle mücadele etmek yerine krizde olan ekonominin yeniden canlandırılmasına yönelik politikalar izlemekte. Oysa pandemiyle mücadele etmek için işlevsel stratejileri hayata geçirmemiz gerekiyor. Kâr değil insan odaklı bir yaklaşıma ihtiyacımız var.

Aşıda patent olmaz

Türkiye'de erken normalleşme sonucunda enfeksiyon geniş çaplı yayılım gösterdi. İktidar sermayenin güvenliği için "çarklar dönecek" politikasında ısrarcı oldu. İşyerleri açıldı. AVM'ler açıldı. Öğrenciler sınavlara girmek zorunda bırakıldı. Oysa çalışanların haklarının korunacağına dair güvence verilmesi, zorunlu üretimin dışında tüm üretimin durdurulması gerekirdi. Covid 19 sürecinde otoriter yönetimler baskının dozunu artırdılar.

3 milyon insan önlenebilir bir enfeksiyon nedeniyle hayatını kaybetti. Yılbaşından beri aşıya sahibiz ama ilaç şirketlerinin patent hakları nedeniyle aşılanamıyoruz. İlaç şirketleri aşılar için hiçbir yatırım yapmadılar. Tüm aşılar kamu kaynakları tarafından, sıradan insanların ödedikleri vergilerle fonlandı. Dolayısıyla aşıda patent hakkı olamaz. İlaç şirketlerinin patent hakları derhal kaldırılmalıdır.

Eğitim sistemi çöktü

Türkiye tam 100 iş gününün üzerinde okulların kapatıldığı dört ülke arasında yer almakta. Tam kapanmaya rağmen işçiler çalıştırıldı. Esnaf yok sayıldı. Artan fiyatlar ve enflasyon karşısında ücretler eridi. Üretim sürecinin dışında kalan 65 yaş üstü ve 18 yaş altı insanlar eve kapatıldı. Yüz yüze eğitime ara verildi. Öğretmenlere uzaktan eğitimle ilgili destek verilmedi. Öğretmenler, öğrenim araçlarını kendisi satın aldı. Faturalarını kendileri ödüyorlar. Evler işyerleri halini aldı. Mesai saatleri sekiz saati aştı. 6 milyona yakın öğrenci internet erişim desteği olmadığı için eğitim hakkından yararlanamıyor. Ayrıca farklı ana dile sahip çocuklar, göçmenler ve toplumsal cinsiyete dayalı iş bölümü nedeniyle kız çocukları öğrenim hakkından yararlanamıyorlar.

Sağlık Bakanlığı süreci yönetemiyor

Sağlık alanının özelleştirilmesi nedeniyle salgına karşı koruyucu önlemlerle mücadele etmek yerine tedavi edici yöntemler uygulandı. Bunun sonucunda da 420 sağlık çalışanı yaşamını kaybetti. Sağlık Bakanı enfekte olanların ve ölümlerin sayısını kamuoyundan gizledi. TTB'nin yaptığı çalışmalar sonucunda gerçek rakamlara ulaşabildik. Pandemi haritası Covid-19'un bir işçi sınıfı hastalığı olduğunu ortaya koydu. Dünya Sağlık Örgütünün sakıncalarını söylemesine rağmen Sağlık Bakanlığı Hidroksikolorin ilacını tedavi protokolünden ancak iki gün önce kaldırdı. Sağlık Bakanlığı Covid-19 sürecini tamamen şeffaf olmayan bir biçimde yönettiği gibi ilaç ve aşı süreçlerinde şirketlerle ne türden ilişkiler geliştirildiğini de "ticari sır" gerekçesiyle kamuoyundan gizlemekte.

Birleşerek kazanabiliriz

İktidar desteğini hızla yitiriyor. Azınlık olduğunu bilen ama çoğunluk gibi davranan bir iktidar var karşımızda. Yapılan anketlerde toplumun büyük çoğunluğu ekonominin kötü yönetildiğini söylüyor. "128 milyar nerede" kampanyasını toplumun yüzde 53'ü olumlu buluyor. Yüzde 78'i salgının kötü yönetildiğini düşünüyor. Emekçi kitlelerde öfke birikmekte. Sağa karşı başka bir sağ muhalefeti desteklemeyi bırakıp, emekçi kitlelerde gelişen öfkeyi nasıl örgütleyeceğimizi ve her bir mücadeleyi nasıl birleştireceğimizi düşünmeli, tartışmalıyız. Birleşebilirsek hem salgının üstesinden gelebiliriz, hem de muhalefeti toparlayabiliriz. Bizim milyonları harekete geçirecek bir odağa ihtiyacımız var.

MÜCADELENİN İÇİNDEN
Faruk Sevim

KAPANMADA İŞÇİ SINIFI ÇALIŞMAYA VE ÖLMEYE DEVAM ETTİ

Covid-19, işçi düşmanı bu sistemin ürettiği, yayılmasına yardımcı olduğu ve yıkımını ağırlaştırdığı bir işçi sınıfı hastalığıdır. Covid-19 dönemi tercihleri, uygulamaları iktidarın işçi düşmanı niteliğinin en net göstergesidir.

Covid başladığından beri aslında işyerlerinin dörtte üçü zaten kapanmadı, toplu ulaşım kapanmadı, sokaklar dışında işyerlerinde çalışma ve sıkışıklık devam etti.

İşçiler aşılanmadı. 55 yaş üstü kişilerle öncelikli bazı gruplara aşı vuruldu. Bu yaş sınırına uygun işçiler aşılandı, ama fabrikalardaki milyonlarca 55 yaş altı işçi aşılanmadı.

İşçiler kalabalık işyerlerinde çalışmaya devam ediyorlar. 16 milyondan fazla işçi, kapanma döneminde işe gidiyor.

Covid-19'un Türkiye'de resmi olarak ilk kez görüldüğü 11 Mart 2020 tarihiyle 10 Mart 2021 arasında en az 861 işçi Covid-19 nedeniyle hayatını kaybetti. Kapanmanın işçiler için gerçek olmadığı, iş kazalarında ölen işçi sayısından belli oluyor. Covid dışı iş kazalarında bu dönemde en az 1566 işçi öldü. Bu sayı Covid öncesinde, 2019'da 1736 idi. Yani aslında işçilerin yüzde 90'ı çalışmaya ve hem iş cinayetlerinden, hem de Covid'den ölmeye devam ettiler.

AKP iktidarının politikaları, pandemiye karşı işçileri, işsizleri, emekçileri, emeklileri, halkı koruyan politikalar olarak değil 3-5 tane şirketi, sermayeyi koruyan politikalar olarak şekillendi. Ne olursa olsun çarklar dönecek anlayışıyla, Covid-19 bir işçi sınıfı hastalığı haline getirildi.

Covid-19 döneminde; işverene, işçinin onayını almadan işçiyi ücretsiz izne çıkarma hakkı verildi. Bu şekilde 2,7 milyon işçi ücretsiz izne çıkarıldı, ailesi ile birlikte günde 39 TL, şimdi 50 TL ile yaşamaya mahkûm edildi. İşten çıkarma yasak olmasına rağmen, 177 bin işçi tazminatsız işten çıkarıldı, işsizlik yardımı verilmedi. Sendikasızlaştırma politikalarına devam edildi, sendikalaşmaya çalışan işçiler Kod-29 ile işten atıldı. İşyerleri tedbir gerekçesiyle kapatılan işçiler, açlıkla baş başa bırakıldı.

İşçilerin talepleri şunlar: İşe gitmek zorunda olan tüm çalışanlar öncelikle ve hızla aşılanmalıdır. Kısa çalışma ödeneğinin kapsamı genişletilmelidir. İşten çıkarma yasağı, ücretsiz izin uygulaması ve istisnaları kaldırılarak devam etmelidir. Salgında iş ve gelir kaybına uğrayan çalışanlara ve hanelere gelir desteği sağlanmalıdır.

SİYAH MÜCADELESİNİN YÜKSELDİĞİ BİR DÖNEME TANIKLIK

VOLKAN AKYILDIRIM

Mario Puzo'nun romanından uyarlanan, ünlü yönetmen Francis Ford Coppola'nın çektiği The Godfather serisi sinema tarihinin en çok izlenen ve konuşulan filmlerindendir.

Seride İtalyan mafyasının bir dönemi anlatılır. İşledikleri yasadışı eylemler pek gösterilmez, mafyanın ideolojik karakteri yani faşistliği de. Ünlü oyuncuların canlandırdığı mafya karakterleri etrafında, iç hesaplaşmalarla (ve kahramanlaştırmalarla) birlikte birer dramadır bu seri. Modern mafya mitinin popüler kültüre girmesine de neden olmuştur.

Harlem'in (mafya) Babası adlı TV serisinin ilk sezonu 2019 yılında yayınlandı. Halen 2. sezonu devam eden Harlem'in Babası, "Bumpty Johson" takma adıyla tanınan gangaster Ellsworth Raymond'ın 1960'ların başında 10 yıl yattığı Alcatraz hapishanesinden çıkışıyla başlıyor.

New York'taki Afro-Amerikalılarının mahallesi Harlem'e geldiğinde İtalyan mafyasının hakimiyetiyle karşılaşır. Aynı zamanda Martin Luther King'in başını çektiği Sivil Haklar Hareketi, ırkçılığa karşı sivil itaatsizlik eylemleriyle devasa bir örgütlenmeye dönüşmüştür. Harlem'de bir başka siyah örgütlenmesi Louis Farakkhan'ın liderliğindeki İslam Milleti'dir ve öne çıkan aktivist de Malcom-X'tir.

Forest Whitaker'ın canladırdığı Bumpty Johson ile Malcom X, çok eskilerden tanışırlar. Malcom-X eski bir suçludur. Hırsızlık ve haneye tecavüzle suçlanıp hapse atıldıktan sonra yaptığı okumalarla Müslüman olmuş, Amerika'nın yapısına karşı radikal düşüncelere ulaşmış, narkotik ve kriminal geçmişini geride bırakıp politik mücadeleye atılmıştır. Birbirini iyi tanıyan Johnson ve Malcom-X'in yolları her ikisinin sürdürdüğü mücadelelerde kesişir.

Gerçek olaylara ve karakterlere dayanan Harlem'in Babası, Coppola'nın filmlerinden farklı olarak üstü örtük kahramanlık mitini kullanmıyor, olayları tüm sertliğiyle gösteriyor. Öne çıkan isimler ise bütün çelişkileriyle birlikte ortaya konuluyor.

Dizinin akıcı suç kısmı kadar heyecanlı olan bir diğer unsur da Malcom-X'in mücadelesini izlemek. Başta Müslüman siyah milliyetçisi bir çizgide olan Malcom-X'in görüşleri mücadele içinde değişiyor. Hıristiyan ve Müslüman tüm siyahların ırkçılığa karşı mücadelesini savunur hale geliyor ve bir adım daha öteye varıyor: Siyahların ve beyazların ortak mücadelesinin gerekliliği. Malcom-X'in sosyalizme kayışı, İslam Milleti'nden kopuşu önemli detaylarla aktarılıyor.

Büyük bir prodüksiyonla çekilen dizide, önemli bir dönem tekrar yaratılmış. Bugün ABD'de ırkçılığa karşı mücadele eden siyah hareketin kökleri de bugüne taşınmış.

PORTRELER
Can Irmak Özinanır

HRANT DİNK

Hrant Dink, 1954 yılında Malatya'da Ermeni bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Ailesiyle beş yaşında İstanbul'a taşındıktan sonra kardeşleriyle beraber Ermeni Protestan Kilisesi'nin çocuk yuvasında yatılı olarak kaldı. İlkokulu da kiliseye bağlı ilkokulda okuyan Dink, yazları Tuzla Ermeni Yetimhanesi yani Kamp Armen'de kalıyordu. Lise bittikten sonra üniversite eğitimine çeşitli bölümlerde devam eden Hrant Dink, sosyalist harekete katılarak okulu bıraktı. İlkokuldan beri tanıştığı Rakel Yağbasan ile 1976 yılında Kamp Armen'de evlendi. Hrant Dink, sosyalist hareketteki rolünün Ermeni cemaatine zarar vereceğini düşünerek resmi ismini Fırat olarak değiştirdi. Rakel Dink'le beraber içinde büyüdükleri Kamp Armen'in yöneticiliğini üstlendiler. Devlet, "Ermeni militan yetiştirdiği" suçlamasıyla 1987'de kampa el koydu. Dink, üç kere gözaltına alındı ve tutuklandı. 1990'ların başlarında kardeşleriyle kitabevi işleten Dink, *Marmara* gazetesinde Çutak rumuzuyla yazılar yazmaya başladı. 5 Nisan 1996'da İstanbul'un ilk Türkçe-Ermenice gazetesi olan *Agos*'un kurucuları arasında yer aldı ve genel yayın yönetmenliğini üstlendi. *Agos*'un 25. yılında Anna Turay'ın yazdığı yazıdaki gibi *Agos*'un amacı ve muradı "(Türkiyeli Ermenilerin) Gündelik hayatını karartmayı amaçlayan hakaret dolu Ermeni karşıtı kampanyalara, seri halde üretilen inkâr söylemlerine, kısıtlanan haklarına, sahip olduğu yasal kurumların sürekli aşındırılmaya çalışmasına dikkat çekmek, diyalog kanallarını açık tutmak, dayanışmayı çoğaltmaktır". Sol ve muhalif bir Ermeni gazetesi olan *Agos* hızla dikkat çekti, genel yayın yönetmeni olarak Hrant Dink de hem önerileriyle hem de topluma seslenebilme yeteneğiyle giderek öne çıktı. *Agos*'un yanısıra çeşitli gazetelerde de köşe yazarlığı yaptı. 2002 yılında Urfa'da yaptığı bir konuşma yüzünden Dink'e dava açıldı, bu davadan 2006 yılında beraat etti. 2004'te Atatürk'ün manevi kızı Sabiha Gökçen'in aslında Ermeni bir ailenin çocuğu olduğuna ilişkin *Agos*'ta yaptığı haber üzerine Genelkurmay Başkanlığı bir açıklama yayımladı. Hrant Dink artık hedef tahtasına oturtulmuştu. Hakkında bir nefret kampanyası başlatıldı, aynı dönemde valiliğe çağırılarak kimliği belirsiz kişilerce "uyarıldı". 13 Şubat 2004'te yazdığı bir yazı bağlamından koparılarak Türk kimliğine hakaret olarak sunuldu ve Dink hakkında dava açıldı. Dava süreci boyunca hem mahkeme önlerinde hem de *Agos* binası önünde faşistlerden ulusalcılara ve Veli Küçük gibi emekli askerlere kadar uzanan bir koalisyon tarafından eylemler yapıldı ve Dink hedef gösterildi. Bu davadan 2005 yılında 6 ay hapis cezasına çarptırıldı. Bir röportajında soykırıma soykırım dediği için "Türklüğü aşağılama" suçlamasıyla hakkında bir dava daha açıldı. Hrant Dink, 19 Ocak 2007'de *Agos* gazetesinin önünde tetikçi Ogün Samast tarafından öldürüldü. Hrant Dink'in arkasından on binlerce kişi "Hepimiz Hrant'ız, Hepimiz Ermeniyiz" sloganı etrafında kenetlendi. Cinayete dönük dava süreci pek çok karartma girişimine sahne oldu. Dink'i hedef alan nefret kampanyasının sadece bir grup sağcının işi değil, içinde kamu görevlilerinin de bulunduğu bir koalisyonun cinayet planlarının parçası olduğu ortaya çıktı. 26 Mart 2021 günü Dink cinayeti davasında karar açıklandı, sınırlı sayıda kamu görevlisi ceza aldı ve cinayetin tüm sorumluları yargılanmadı. Hrant Dink'in mirası yaşamaya devam ediyor.

KADIN GREVİ TARTIŞMALARINA BİR NOT

MELTEM ORAL

2016'da Polonya'da hükümetin kürtajı tamamen yasaklama girişimine karşı kadınlar grev çağrısı yapmıştı ve 60 farklı noktada milyonlarca kadının katılımıyla sokak eylemleri gerçekleşmişti. İki hafta sonra Arjantin'de kadın cinayetlerine karşı grev çağrısı yapılmış ve bir saatlik iş bırakmaya ek olarak "bir kişi daha eksilmeyeceğiz" sloganını dünyaya duyuran büyük bir eylem düzenlenmişti.

2016 yılındaki bu iki kadın grevi çağrısı ve kitlesel gösteri sonraki yıl Uluslararası Kadın Grevi çağrısının itici gücü oldu. ABD'de Trump'ın göreve başladığı gün yapılan kitlesel kadın eylemlerinin de etkisiyle ABD başta olmak üzere birçok ülkeden kadın özgürlüğü aktivistlerinin, feminist ve sosyalist örgütlerin çağrısıyla 8 Mart'ta uluslararası bir grev örgütlenmesi hedeflendi. 2020'ye dek üç yıl boyunca "kadınsız bir gün", "kadınlar durursa dünya durur" gibi ana sloganlar etrafında ABD, İspanya, İtalya, Arjantin gibi ülkeler başta olmak üzere ortalama 60 ülkede grev ve sokak gösterileri düzenlendi. Eylemlerin bir kısmının kitleselliği küresel kadın hareketi için yeni bir momentin içinde olduğumuzun en önemli işaretlerinden biriydi. 2018'de İspanya'da sadece Madrid'de bir milyon, diğer şehirlerde ise yüz binlerle ifade edilen sayılarda katılımın gerçekleştiği eylemler oldu.

Farklı deneyimler

Bu yıllarda farklı ülkelerde yapılan grev ve gösterilerin hepsi birbirinden farklı deneyimlerdi. Öne çıkan politik vurguların yanı sıra grevlerin niteliği ve gösterilerin kitleselliği de her yıl ülkeden ülkeye farklılık göstermişti. İspanya'da 2017'de daha sembolik düzeyde yapılan iş bırakma sonraki sene daha yaygın bir greve dönüşmüştü. Genel olarak grev çağrısı yapılan ülkelerde birkaç saatlik iş bırakmaya eşlik eden kitlesel sokak gösterileri düzenlendi. Yani esas itibariyle farklı ülkelerde o yılların 8 Mart'ına etkisini veren şey sokak eylemlerindeki kitlesellikti.

Grev çağrılarının kapsamına yeniden üretim sürecinde kadınların ücretsiz emeğinin yani ev işleri, çocuk, yaşlı, hasta bakımı, seks gibi başlıkların ve tüketim boykotunun dahil edilmesi özellikle sosyalist çevrelerde tartışma konusu oldu.

Eşitlik için kadın grevi, ABD, 1970.

Türkiye'de de yeniden üretimin ve ancak birer protesto mahiyetinde olan pratiklerin grev kapsamına sokulmasının, işçi sınıfının burjuvazi karşısında üretimden gelen gücünün ifadesi olan grevin anlamını boşalttığını düşünenler ve bu nedenle bir kadın grevi örgütlenmesine esastan itiraz edenler var. İtirazların bir kısmı işçi sınıfı mücadelesini salt bir ücret mücadelesine indirgeyerek ekonomizm yaparken bir kısmı da yaşadığımız güncel koşulların bağlamını görmezden geliyor ve uluslararası deneyimleri mutlaklaştırıyor.

Son yıllarda küresel çapta kadın ve iklim hareketlerinin, işçi sınıfının tarihsel mücadele aracı olan grevi hem sembolik hem de somut olarak benimsemiş olması bu hareketlerdeki radikalleşmenin ve antikapitalist çizginin etkisinin bir göstergesi. Bu hareketlerin içindeki birçok farklı fikirle hem birlikte mücadele etmek hem de sosyalist bir perspektiften tartışmak mümkün. Emeğin, grevin niteliği, üretim-yeniden üretim ilişkisi, kadınların ezilmesinin kapitalizmle bağı ve başka birçok başlıkta hareketin içinde tartışmamız gerekli. Ancak bu tartışmaların hiçbiri bir grev örgütlemenin önünde engel değil. İş yerlerinde bir kadın grevinin gerçekleşmesi için çabalamak, sendikalara basınç yapmak, hareketi iş yeri temelli bir grev fikrine kazanmak yerine, yeniden üretimi de grev kapsamında görenler var diye grevin örgütlenmesine set çekmek mücadeleyi daraltan bir yaklaşımdır.

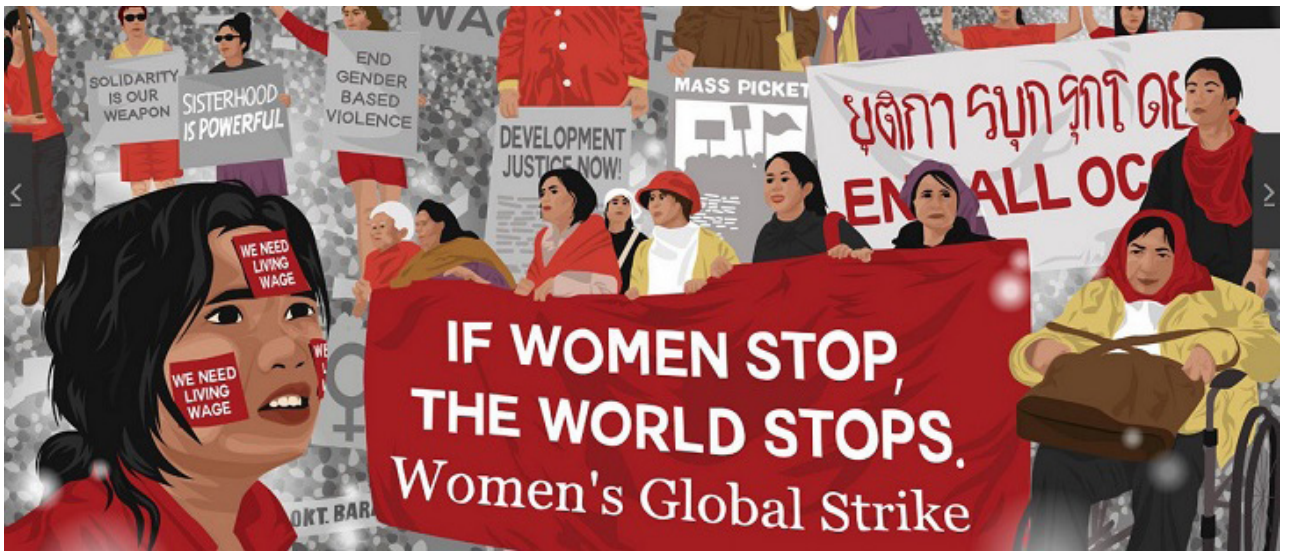

GÖRÜŞ
Roni Margulies

AŞI, SAĞLIK VE İNANILMAZ MİKTARLARDA PARA

Salgın başlayıp da meselenin boyutları belli olduğunda, yani yaklaşık 13 ay kadar önce, neler düşündüğümü aşağı yukarı hatırlıyorum.

Önce, "Hem aşı, hem ilaçlar, hem de pandeminin kendisi birilerini müthiş zengin edecek" diye gelmişti aklıma.

Sonra da, "Kazanacakları paradan biraz feragat edip dünyadaki herkesin, parası olanın da olmayanın da aşılanmasını sağlayacaklar" diye hayal etmiştim. Hayalimin ardındaki mantık şuydu: Kapitalistler hakkında çok şey söylenebilir, ağza alınmaz şeyler söylenebilir (ve söylemişimdir); ama "tüm kapitalistler salaktır" demek doğru olmaz. Salak olmadıklarına göre, tüm dünya nüfusunun aşılanması gerektiğini, aksi taktirde virüsün tekrar tekrar geri geleceğini anlayacaklardır ve kârlarının bir kısmından vazgeçerek herkesi aşılattıracaklardır diye düşünmüştüm.

Yanılmışım.

Yok, hepsinin su katılmamış salak olduğunu yine düşünmüyorum, ama belli ki kârlarından vazgeçemiyorlar. Hiçbir koşulda vaz-ge-çe-mi-yor-lar. Salgın, pandemi, ölüm, hiç fark etmiyor, vazgeçemiyorlar.

Her şeyden önce, söz konusu paralar o kadar büyük ki, vazgeçmeyi düşünemiyorlar bile.

Örneğin, Pfizer'in Covid-19 aşısından bu yıl elde edeceği gelirin 26 milyar dolar olacağı tahmin ediliyor, şimdilik. Şimdilik diyorum, çünkü bu rakam Nisan ayı sonuna kadar imzalanan sözleşmeleri kapsıyor. Yılın geri kalanında daha milyarlarca dolarlık sözleşmeler imzalanacak kuşkusuz.

Örneğin, bir diğer Covid-19 aşısını üreten Moderna şirketinin genel müdürü Stéphane Bancel'in durumuna bakalım. Bancel, şirketin hisselerinin yüzde 8'ine sahip. Pek de önemli bir hissedar değil yani. Ama Moderna hisseleri pandemi sürecinde yüzde 500 değer kazandığı için Bay Bancel'in serveti bugün 5 milyar dolar! Herif bir yıl içinde, durup dururken milyarder oldu.

İşin kötüsü, kapitalistler bu milyarlardan vazgeçmeyi kabul etse, sorun yine çözülmüş olmayacak. Çünkü kapitalizm herhangi bir şeyi dünya çapında ortaklaşa yapmayı mümkün kılan bir sistem değil. Yardımlaşma ve dayanışma üzerine değil, rekabet üzerine kurulu bir sistem.

Biden ve Papa aşı patentlerinin kaldırılmasını istediğinde, bütün ilaç şirketleri şöyle düşünmüştür: "Ulan, ben patentimi kaldırırım, rakiplerimden bir tanesi kaldırmayı reddederse yandık, bütün piyasayı ele geçirir. Hımm! Başlarım Biden'a da Papa'ya da! Ben patentimden vazgeçmem."

Bazı çok basit, çok temel şeyler var ki, gerçekleşebilmeleri için önce kapitalizmden kurtulmak gerek:

İnsanların sağlıklı bir yaşam özlemi hiç kimseyi zengin etmemelidir.

Sağlıklı olup olmamak zengin olup olmamaya bağlı olmamalıdır, hangi memlekette yaşadığımıza bağlı olmamalıdır.

DEVRİMCİ ANTİKAPİTALİST HAFTALIK GAZETE

sosyalist işçi

Z Yayıncılık ve Tanıtım Hizmetleri Ltd. Şti. • Sorumlu Yazışleri Müdürü: Meltem Oral • Adres: Serasker caddesi, Nergis Apt, No:88, Kat: 3, Kadıköy, İstanbul • Baskı: Akademi Matbaacılık: Davutpaşa Cad. Güven Sanayi Sitesi, C Blok, No: 230, Topkapı/Istanbul - Tel: 0212 493 24 67-68-69
Yerel süreli yayın, haftada bir yayınlanır • www.sosyalistisci.org

MARKSİZM 2021: DEVRİMCİ BİR TARTIŞMA PLATFORMU

NURAN YÜCE

Marksizm 2021 toplantıları bu yıl "Yoksulluk, salgın, ırkçılık, iklim krizi: Sorun kapitalizmde çözüm devrimde!" ana sloganı ile örgütleniyor. Bir yılı aşkın süredir devam eden Covid-19 salgını ile daha da açığa çıkan gerçek şu: Kapitalist sistem, insanlık ve tüm canlı türleri için kaos ve yıkım anlamına geliyor. Rosa Luxemburg'un yüzyılın başında söylediği "ya sosyalizm ya barbarlık" tespitini bugün krizlerin her birinin ağırlaştırdığı koşullarda yeniden ve yeniden kavramak mümkün.

Geçtiğimiz bir yıl içinde yarım milyar daha insan aşırı yoksullaştı. Bugün dünya genelinde bir milyar insan açlıkla boğuşuyor. Bir yıl içinde üç milyondan fazla insan, aşısı bu yılın başından beri var olan, önlenebilir bir enfeksiyon hastalıktan dolayı öldü. Tüm sağlık sistemi yerle bir olan, ölenlerin değil gömüleceği, yakılmaları için yeterli miktarda odunun bile kalmadığı Hindistan'da "yas tutma zamanı değil, para kazanma zamanı" diyerek ilaç fiyatlarını artıran şirketlerin olduğu bir dünyada yaşıyoruz.

Covid-19'a karşı etkili olabilecek aşı geçtiğimiz yılın sonunda üretildi. Aşının daha hızlı ve dünyanın her yerinde üretilebilmesinin önündeki engeller ne teknolojik ne de finansman yetersizliğiydi. Aşıların patentlerini ellerinde bulunduran ilaç şirketlerinin kârları karşısında insanların ölmesini ya da bir kısmının hiç aşılanmayacak olmasını dert etmeyen, bunu normal karşılayan, sıradanlaştıran bir sistem var karşımızda.

Sadece Covid-19 ve ekonomik kriz değil derinleşen iklim krizi karşısında zamanımız gittikçe azalıyor. Sıcaklık artışını 1,5 derece ile sınırlandırma mücadelesi milyonlarca insan ve canlı türü açısından hayatta kalıp kalmama mücadelesi demek. Bir dönüm noktasındayız; ya kapitalizm devam edecek ve insan türü dahil canlı yaşamının büyük bir kısmı yok oluşa sürüklenecek ya da kapitalizmi ortadan kaldıracağız.

Marksizm toplantıları yaklaşık 40 ülkede işçi sınıfının enternasyonalist örgütlenmelerinin inşa edilmesi için mücadele eden, benzer politikaları savunan Uluslararası Sosyalist Akım'a dahil devrimci örgütlerin inşa ettiği toplantılardır. Türkiye'de de Uluslararası Sosyalist Akım'ın üyesi olan Devrimci Sosyalist İşçi Partisi'nin ev sahipliğinde yaklaşık 30 yıldır Marksizm toplantıları yapılıyor.

Bu yıl Marksizm toplantılarını kapitalizmin çok yönlü krizlerine, yıkımlarına ve sistemin temsilcilerine karşı küresel öfkenin her geçen gün arttığı bir dönemde yapıyoruz. Neden sisteme karşı mücadele etmek gerektiği, krizlere karşı nasıl mücadele edeceğimizi, neden radikal bir alternatifin gerektiği, antikapitalist bir alternatifin ne anlama geldiği ve nasıl oluşturabileceğimizi hep birlikte tartışmak için yapıyoruz.

Bu yıl da pandemi nedeniyle toplantılar online yapılacak. Marksizm 2021 26 Mayıs'ta "Pandemi koşullarında sosyalizm mücadelesi" toplantısı ile başlayacak. ABD'den, İrlanda'dan, Yunanistan'dan ve Türkiye'den konuşmacılar kapitalist sistemin kapitalist hükümetler eliyle işçi sınıflarına, kadınlara ve ezilen halklara pandemiyi fırsat bilerek uyguladıkları baskıyı tartışacaklar. Kuşkusuz, dünya çapında ezilenlerin mücadelesinin deneyleri de toplantının önemli yanlarından birisi olacak.

"Yeni bir barış süreci mümkün mü?" başlıklı toplantıda ise Kürt sorunu, tarihsel kökenleri ve yakın dönemde yaşanan çözüm süreci deneylerinden sonra bugün savrulduğumuz noktaya nasıl gelindiği gibi başlıklar tartışılacak.

Maya Kılıç, Erkin Erdoğan ve Ömer Madra'nın konuşmacı olacakları "İklim krizi: Ya toptan çöküş ya devrim" başlıklı toplantıda ise sonuçları giderek ağırlaşan iklim krizi ve iklim krizine karşı yaşamsal bir mücadele veren aktivistlerin küresel deneyimini ele alacağız.

"LGBTİ+ hareketi: Neden hedef seçiliyor?", "Otoriterizm-popülizm-faşizm: Kesişme noktaları ve ayrımlar", "Beyazperdede adalet arayışları" ve "Özgürlük İstiyoruz!" başlıklı toplantılarla yine geniş ve çok yönlü bir tartışma platformunda buluşacağız.

Gelin, Marksizm için birlikte tartışalım, birlikte örgütlenelim, antikapitalist bir alternatifi birlikte inşa edelim!